

Priloga: Rzd-01-13-00008-01

Datum: 15.7.2013

opis enote žive kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

EID: **2-00023**

Ime enote: **Priprava belokranjskih pogač**

Sinonimi imena enote:

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **gospodarska znanja in veščine**

Podzvrsti:

prehrana

Tipološka gesla:

priprava pogač, peka

Kratek opis:

Belokranjska pogača je regionalno značilna jed, ki jo na območju Bele krajine pripravljajo vse leto. Danes jo ponujajo predvsem kot dobrodošlico ob prihodu gostov in kot prigrizek k vinu ali mesnim jedem.

Opis:

Belokranjska pogača je regionalno značilna jed, ki jo na območju Bele krajine pripravljajo vse leto. Priprava belokranjske pogače je doživela razcvet predvsem ob turističnih prireditvah in na turističnih kmetijah, kjer jo ponujajo kot dobrodošlico ob prihodu gostov in kot prigrizek k vinu ali mesnim jedem. Zaradi njene preproste in hitre priprave ter nasitnosti so jo v preteklosti pogosto jedli ob različnih priložnostih. Poznana je bila predvsem v okolici Metlike.

Belokranjska pogača se pripravi iz navadnega kvašenega testa. Oblikuje se kot nizek kruh okrogle oblike, ki se premaže s stepenim jajcem ter posuje z zrni kumine in grobo soljo. Pred peko se na površino testa z nožem zareže kvadratna mreža. Belokranjci pripravljajo pogače tudi z drugimi posipi, npr. s slanino, sirom, makom, sezamom ali ocvirki. Belokranjske pogače se ne reže, temveč se, ko je pečena, lomi po predhodno zarezanih črtah.

Od leta 2002 sta postopek priprave belokranjske pogače in uporaba označbe "tradicionalni ugled – belokranjska pogača" zaščitena s pravilnikom. Nosilci, ki želijo pripravljati in prodajati belokranjsko pogačo pod tem imenom, morajo pridobiti certifikat. Ti proizvajalci so združeni pod okriljem Društva kmečkih žena Metlika, pobudnika zaščite belokranjske pogače. V letu 2010 je bila belokranjska pogača v Evropi prepoznana kot zajamčena tradicionalna posebnost.

Vsako leto v sklopu prireditve Vinska vigred v Metliki potekata tekmovanje v pripravi belokranjske pogače in delavnica njene peke.

Belokranjska pogača je belokranjska jed, katere izvor ni natančno poznan. Verjetno so jo na območje Bele krajine v zgodovinskem razvoju v 15. in 16. stoletju prinesli Uskoki, begunci z Balkana pred Turki. Na njeno prvotno obliko, pod pepelom pečen nekvašen kruh, navezuje tudi ime, privzeto iz latinske besede focacea ali italijanske

focaccia.

Datacija:

15. stol. (domnevno)

3. LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **METLIKA (METLIKA)**

Opis lokacije:

Bela krajina

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **525300** X: **56430**

4. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

več nosilcev

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02_00023.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Rudi Vlašič, 2012

6. VARSTVENE USMERITVE ZA ENOTO

Kategorija usmeritev: **drugi ukrepi ohranjanja žive dediščine**

Opis usmeritev:

osnovne varstvene usmeritve za živo dediščino

7. PRISTOJNOSTI

Pristojna institucija: **Belokranjski muzej Metlika**

Strokovna področja:

etnologija, kulinarika

8. POVEZAVA ENOTE Z DRUGIMI ENOTAMI REGISTRA

Register žive kulturne dediščine:

Register nepremične kulturne dediščine:

Register premične kulturne dediščine:

9. UTEMELJITEV VPISA

Belokranjska pogača je v zadnjih letih dosegla širšo prepoznavnost kot kulinarčna posebnost Bele krajine, ki je zaščitena kot tradicionalno slovensko živilo s priznano označbo tradicionalnega ugleda. Tradicionalno živilo Bele krajine, ki ga pripravljajo in uživajo ob različnih priložnostih, je z načinom priprave del ohranjene regionalne kulinarčne pestrosti. Njena vključenost v različne družabne prireditve in na jedilnike ji zagotavlja obstoj in soustvarja paleto običajev, pomembnih za razvoj turizma omenjenega območja. Pomembno vlogo pri prenašanju znanja priprave belokranjske

pogače ima Društvo kmečkih žena Metlika, ki združuje nosilce z znanjem priprave belokranjske pogače, katerega posredujejo na kuharskih tečajih, predavanjih in delavnicah ter pripravljajo razstave jedi, sodelujejo na sejnih in drugih družabnih dogodkih v Beli krajini.

10. OMEJITVE GLEDE JAVNOSTI PODATKOV

Omejitve: **ni omejitev glede javnosti podatkov**

11. OPOMBE

12. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **> 30 m**

Natančnost območja: **območje ni določeno**

13. VPIS V REGISTER

Vpis dne: **28.5.2013**

Št.: **Rzd-01-13-00005-03**

Razlog: **pobuda**

14. SPREMEMBA REGISTRA

Sprememba dne: **15.7.2013**

Št.: **Rzd-01-13-00008-03**

Razlog: **odprava napak**

15. IZBRIS IZ REGISTRA

Izbris dne:

Št.:

Razlog:

16. ZAZNAMKI

Številka: Rzd-01-13-00008-11-01

Datum: 15.7.2013

opis nosilca enote žive dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

EID: **02-00023**

Ime enote: **Priprava belokranjskih pogač**

2. NOSILEC IZROČILA, ZNANJA ALI DEJAVNOSTI

Nosilec:

Identifikacija nosilca: **45**

Društvo kmečkih žena Metlika

Mestni trg 24, 8330 Metlika

3. OPIS DEJAVNOSTI NOSILCA

Opis (posebnosti glede na opis enote dediščine):

Društvo kmečkih žena Metlika združuje članice s širšega območja Bele krajine, ki svoje znanje priprave belokranjskih kulinarčnih dobrot posredujejo na kuharskih tečajih, predavanjih in delavnicah. Društvo vsako leto pripravi razstavo belokranjskih jedi, članice sodelujejo na sejmih in drugih družabnih dogodkih v Beli krajini. Od ustanovitve leta 1975 je društvo izdalo štiri knjižice z recepti za pripravo belokranjskih jedi. Društvo ima pomembno vlogo v postopku pridobitve certifikata za peko belokranjske pogače in združuje certificirane proizvajalce te belokranjske jedi.

4. LOKACIJA NOSILCA

Naselje: **METLIKA (METLIKA)**

Geokode lokacije (G-K koordinate centroida): Y: **525116** X: **56282**

5. KARAKTERISTIČNI PRIKAZ

Foto datoteka: **KF_02N_00045.jpg**

Avtorstvo in avtorske pravice prikaza:

Rudi Vlašič, 2012

6. OPOMBE

7. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida: **1 m - 3 m**

8. VPIS NOSILCA

Vpis dne: **28.5.2013**

Številka: **Rzd-01-13-00005-03**

Razlog: **pobuda**

9. SPREMEMBA NOSILCA

Sprememba dne: **15.7.2013**

Številka: **Rzd-01-13-00008-03**

Razlog: **odprava napak**

10. IZBRIS NOSILCA

Izbris dne:

Številka:

Razlog:

11. ZAZNAMKI